

lením, bude mu toto důležitým faktorem při hodnocení pohnutek. Zjistí-li pak, že pohnutka, kterou by samu o sobě (dle způsobu, jakým se navenek projevila) hodnotil jako nečestnou, neodpovídá smýšlení, zjištěnému z ostatních, nejen trestných projevů pachateleova nitra, t. j. z jeho činů, bude mít důvodně zato, že nastala porucha duševních pochodů delikventových, zasluhující všeho ohledu. Tyto výjimečné případy nejsou striktním pojetím pohnutky vůbec vzaty v úvahu, skutečnost v oboru trestního práva tím povážlivější, že ono samo v pojmu svém chová jistou nepravidelnost.

Trestní právo tedy, jsouc odkázáno na úlohu vnějšího pozorovatele, hodnotí pohnutku z vnějších projevů jejích. Žádoucí jistota správného výsledku hodnocení pohnutky je zaručena jen zřetelem k pachatelovu smýšlení, danému morálním hodnocením určitého výseku jeho života. V tomto širším smyslu dlužno pojímati pohnutku.⁵⁾

3. Pojem vymezen předpokládaným účelem instituce.

»Pohnutka« jakožto součást trestní normy zapadá do celkové konstrukce trestního práva. Proto výklad její se musí dítí v soulase s touto konstrukcí. Trestní právo vůbec, i speciální jeho úsek, v němž se pohnutka uplatňuje, tvoří jednotu, v jejímž rámci možno blíže vymeziti obsah našeho pojmu.

V duchu moderních směrů možno vykládati trest jako prostředek, jak pachatele pro příště zdržeti od páchání trestných činů, prostředek směřující k výchově pachatele. Problém zřejmě spočívá ve volbě formy trestní represe. Tato volba je dnes založena na vnějším výsledku trestné činnosti, na stavu nitra pachateleova a na obou činitelích pak ve vzájemné relaci.

Pohnutky jsou jednou ze skutečností, ilustrujících pachatelovo nitro. Jsou rozlišeny kriteriem morálním, neboť různost trestů na nich založená má býti nápravou osob odlišného mravního založení. Chceme-li, aby napraveno bylo pachatelovo smýšlení, jež by pak bylo nejspolehlivější kontrolou jeho jednání, nutno trest přizpůsobiti jeho opravdovému zabarvení, k čemuž, jak znovu třeba zdůrazniti, pohnutka jednotlivého činu, poněvadž jen z vnějších jeho okolností předpokládaná, způsobila není. Mluví tedy i tento argument pro širší výklad zákonného výrazu. (Dokončení příště.)

Z p r á v y

Dr. Lapajne za jednotný občianský zákoník pre ČSR. a Juho-sláviu. V rámci prípravných prác pre I. sjazd slovanských právnikov v Bratislave prednášal dňa 16. XII. 1932 v auditoriu maximu právnickej fakulty univ. prof. dr. Stanko Lapajne na téma: »Vývoj a terajšia úprava občianskeho práva v Jugoslávii.«

⁵⁾ Shodně i prof. Kallab (Ročenka III): Motivem je to smýšlení, jež umožnilo, aby pohnutky určitého druhu vyústily v čin.

Prednášateľa, pozvaného dekanstvom práv. fakulty univerzity Komenského, Právnickou Jednotou na Slovensku a Právnym odborom Učenej Spoločnosti Šafárikovej, uvítal a predstavil posluchačstvu J. S. dekan fakulty dr. Richard Horna. Svojím vreším prívetom do veľkej miery udal tón priebehu celého zasadania a prispel ešte viac k tomu, že nebolo len prvou ukážkou diela, ktorého sa podujalo slovanské právnictvo, ale i manifestovaním za bratskú spoluprácu s južnými Slovanmi. Medzi iným vyzdvihol, že Komenského univerzita pri svojom vzniku dostala do vena úkol, byť ohniskom práce južného a severného sveta slovanského, a prejavil vieru v úspech tohto poslania, keď že nachodí porozumenie i u ostatných univerzít slovanských. Potom prevítal pozdravné a omluvné príписy dr. Ivana Dérera, ministra škol. a nář. osvety a dr. Vladimíra Fajnora, starostu Právnickej Jednoty na Slovensku, za ktorú vítal hosta jej miestostarosta dr. J. Gašperík. — Potom hosť pristúpil k vyličeniu vývoja a súčasného stavu občianskeho práva vo svojej vlasti. Nakoľko prednáška bude publikovaná v celom rozsahu, nepodávame ju podrobne na tomto mieste.

Situácia pri prevrate dňa 1. XII. 1918 ani s hľadiska právneho rádu nebola utešená: sjednotené Kráľovstvo skladalo sa až zo 6 odlišných právnych oblastí, medzi ktorými na šťastie, s výminkou Bosny a Čiernej Hory, nebol tak veľký kvalitatívny rozdiel. Kodifikačné a unifikáčné snahy narazily v mnohých oboroch na nedostatok úpravy (v právu bytovom, autorskom, šekovom), takže nezbývalo než predbiehať definitívnej úprave, čím vznikalo zas neprimerané provizorium. Ani jedna z užitých ciest: vydávanie nových zákonov pre celé územie, poľahky stvorenie práva partikulárneho, prípadne rozširovanie jeho územnej platnosti — neosvedčilo sa valne. Novej úpravy doznalo menovite nehmotné právo (autorský zákon z r. 1929 pre celé SHS., zákon o občianskych menách a pod.), potom knihovné (zákon z 18. V. a 30. II. 1930, 19. XI. 1931). Agrárna reforma od vidovdanskej ústavy z r. 1921 dôsledne prevádzaná viedla k tvorbeniu sa nového práva sedliackeho (odstránená smenečná nespôsobilosť sedliakov, omedzené zavazovanie a exekvovanie sedliackých usadlostí, lichevné zákony z roku 1931 zaisťujú ochranu zemedelských produktov, roku 1928 čiastočne sa monopolizuje obchod obilninami a múkou, a konečne 19. IV. 1932 vydaný zákon o ochrane sedliakov). Podrobne upravená smluva služobná, nájomná a mimosmluvná náhrada škody (v prípade vlezrady, porušenia úrad. povinností štátnych i samosprávnych úradníkov) a menovite insolvenčné zákonodárstvo (rád konkurzný, odporčí a o nútenom vyrovnaní). Medzinárodné súkromné právo je rovnako nejednotné, ač obsahovo valne nediferuje, ťažko nesie nedostatok kolizných noriem medzizemského práva, kde počíta len so skrovnými odkazmi: dvoch medzinárodných dohod haagských, bernských a varšavskej, singulárnych smlúv s ČSR., Bulharskom, Poľskom, Maďarskom a Itáliou, a konečne smenečným a šekovým zákonom.

Juhoslávské zákonodárstvo bolo sice zdržované tvorením predpisov dennej potreby, avšak zatiaľ v roku 1921 utvorená 6členná komisia priviedla v tomto roku svoju prácu ku koncu a chystá sa publikovať prvý elaborát osnovy nového obč. zákona, ktorého podkladom je novelizovaný rakúsky zákon a čiastočne nová osnova čsl. Prednášateľ stavia sa za úplné recipovanie čsl. občianskeho zákona, lebo dľa jeho mienky juhoslovanská osnova nemôže byť lepšou, keďže nemohla počítať s tak širokou spoluprácou právnickej verejnosti; tu i tam modernizovalo sa len staré právo rakúske jeho prispôbením súčasným pomerom a potrebám, ktoré sú úplne rovnaké. Zvláštnosti práva sedliackeho daly by sa shrnúť do samostatného codexu iuris rustici. Ak by Juhoslávia súhlasila s týmto riešením, ktoré netýka sa jej záujmov prestýžnych, bola by zaistená v práve občianskom tiež jednota judikatúry a literatúry, a tým nedozierny osov pre slovanskú vedu a utuženie drahých sväzkov medzi dvoma bratskými národmi. Za búrlivého potlesku prítomných skončil prehlásením, že na Sjazde s oboch strán (dr. St. Lapajne je hlav. zpravodajom pre medzinárod. právo súkrom. a koreferentem dr. M. Boháček) nutno sa zasadzovať o toto riešenie. — Prof. dr. Horna a generálny sekretár I. S. P. Š. S. dr. Cyril Bařinka znova poďakovali agilnému prednášateľovi, ktorý zahájil predsjazdové prednášky a prvý podal vedeckú prácu. Na to prof. Lapajne, ustil poriadateľstvo o svojej ochote k spolupráci až do nového shľadania sa v Bratislave — Mekke slovanských právnikov. — Na večeri poriadanej na počesť hosťa prehovoril prof. dr. K. Laštovka za Právnickú Jednotu, vl. radca dr. J. Mezník za krajin. prezidenta a úrad, vrch. s. r. dr. K. Drbohlav za Slov. zemskú jednotu sudcov a pplk., veliteľ div. súdu dr. J. Král za justičné dôstojníctvo. Luby.

Těžký problém rozřešen! Mnoho let a hlavně od převratu zaměstnávala celou čs. veřejnost — patrně v nedostatku jiných závažnějších věcí — otázka, co s ženami-právníčkami. A teď najednou jeden rozumný čs. ministr, na nějž můžeme být pyšní tím více že pochází z našich řad, problém rázem rozřešil: postaral se o vydání nařízení, jímž se upravuje soudcovský úbor pro soudce-ženu. Jako zázrakem v působnosti ministerstva spravedlnosti rozřat byl gordický uzel a doufejme, že spravedlnost i podle svého jména stane se vzorem ostatním odvětvím veřejné správy. Našli se lidé jasného rozumu, kteří několika větami dovedli zvrátiti starou minulost. Snad nebude již nutno vzpomínat než se smířlivým úsměvem na námitky, jež kdysi byly proneseny proti právničkám, když byly pochybnosti jakou bychom jim uštědřili uniformu. Jen spor o tu šavli zůstane, ale možná, že i to nějaký odborník vyřeší. A pak budeme všichni spokojeni kromě filologických odborníků, s kterými lze potud souhlasiti, že nejen s jejich stanoviska, nýbrž i s hlediska jakési estetiky titulatur označení »soudce-žena« nemůžeme přijmouti bez námitek.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. Pod čís. 167 byla uveřejněna úmluva o řízení soudním, rozhodčím a smířčím mezi ČSR a Tureckem, pod čís. 168 pak byla vyhlášena prozatímní platnost III. dodatkového protokolu k obchodní smlouvě se Švýcarskem. — Nařízením č. 169 bylo nahrazeno nařízení č. 211/1921 o pamětních knihách obecních; nové předpisy platí též pro Slovensko a Podkarpatskou Rus. — Nař. č. 170 upravilo odměny advokátů v řízení před pracovními soudy, nař. č. 171